

2.1. АНАЛІЗ ЗАЛІЗНИХ СПЛАВІВ

Для аналізу використовують білу жерсть, оцинковане залізо, чавун, різні сорти сталі. Основні етапи аналізу.

1. Подрібнення твердого матеріалу. Будь-який аналізований твердий матеріал подрібнюють у стальній ступні. Перед аналізом подрібнену пробу промивають ефіром і висушують.

2. Взяття проби. Для аналізу беруть пробу масою 0.1-0.3 г.

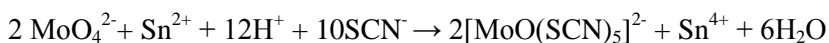
3. Розчинення сплаву. Суміш сплаву з 3-4 см³ розчину сульфатної(VI) кислоти з масовою часткою 30% нагрівають до повного припинення виділення дигідрогену. Якщо при цьому з'являється темно-сірий або чорний осад у вигляді крупинок, то додають 0.5-1 см³ концентрованої нітратної(V) кислоти і нагрівають до повного розчинення чорних крупинок. Якщо утворюється білий або оранжевий осад, його відфільтровують, промивають водою, підкисленою хлоридною кислотою. Осад дигідроген тетраоксовольфрамату – H₂WO₄ і дигідроген триоксосилікату – H₂SiO₃ не досліджують.

4. Дослідження фільтрату. Фільтрат, що містить MoO₄²⁻, VO₃⁻, Ti⁴⁺, Fe³⁺, Cr³⁺, Mn²⁺, Ni²⁺, Co²⁺, Cu²⁺, Zn²⁺ і Sn²⁺-іони досліджують дробним методом аналізу.

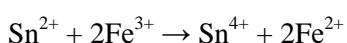
Методика виявлення MoO₄²⁻, VO₃⁻ і Ti⁴⁺-іонів

1. Виявлення MoO₄²⁻-іона

До 2 крапель досліджуваного розчину додають 2-4 краплі розчину станум(II) хлориду і стільки ж крапель розчину амоній або калій тіоціанату з масовою часткою речовини 10%. Утворення рожевого забарвлення підтверджує присутність у сталі молібдену.

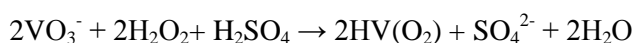
Заважаючи дію ферум(III)-катіона усувають уведенням надлишку відновника, приклад: станум(II)-катіонів:

2. Виявлення VO₃⁻-іона

а) дією H₂O₂

Краплю досліджуваного розчину на краплинній пластинці змішують з краплею 2 М розчину сульфатної(VI) кислоти і через 2-3 хв. додають краплю розчину гідроген пероксиду з масовою часткою речовини 1%. У присутності V (V) виникає вишнево-червоне або червонувато-буре забарвлення внаслідок утворення гідроген діоксопероксованадату(V):

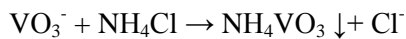

Умови реакції:

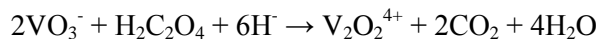
1) відсутність надлишку H₂O₂;

2) відсутність Ti⁴⁺-, MoO₄²⁻-, CrO₄²⁻- і Fe³⁺-іонів та ін.

б) Утворення амоній триоксованадату(V) VO₃⁻-іон за нагрівання з твердим амоній хлоридом утворює білий кристалічний осад NH₄VO₃, який розчиняється в NaOH, HCl, HNO₃, концентрованої сульфатній(VI) кислоті:

в) Оксалатна (щавлева) кислота (H_2S , SO_2 тощо) відновлює VO_3^- -іон до $\text{V}_2\text{O}_2^{4+}$ -іона синього кольору:

Умови реакції: кисле середовище.

3. Виявлення Ti^{4+} -іона

а) дією H_2O_2

Ti^{4+} -іон відкривають дією гідроген пероксиду. Реакція виконується на краплинній пластинці і спостерігають оранжево-жовте, а у присутності малої кількості Ti^{4+} -іона - світло-жовте забарвлення.

При цьому утворюється кислота: $\text{Ti}(\text{SO}_4)_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_2[\text{TiO}_2(\text{SO}_4)_2]$

Умови реакції:

- 1) відсутність надлишку H_2O_2 ;
- 2) нейтральна або слабкокисла реакція розчину;
- 3) відсутність ванадатів(V), хроматів(VI) і молібдатів(VI).

б) відновленням активним металом

Ti^{4+} -іон відновлюють цинком (оловом) у кислих розчинах до Ti^{3+} -іона фіолетового забарвлення:

